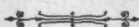

Na ta način boš premagal svojo poglavitno napako. Ako so te radi nje dosedaj stariši večkrat opominjali, bodo potem s teboj zadovoljni; ako ti je prišla že v navado, odvadil se je boš zopet z božjo pomočjo, in ako je bila napaka le bolj skrita, iz nje so pa izvirali razni drugi grehi, pomanjšalo se bo število teh pregreškov, in tvoje srce bo vedno lepše. Trudi se na vso moč za to, moj otrok, ker „ne ljudem, ampak Bogu pripravljáš bivališče.“

Al. Stroj.

Moji prvi učitelji.

(Piše Fr. Žužek.)

III.

Š o l a.

Brezskrbna otročja leta minejo tako hitro, kakor se naglo poslovi vsakega leta cvetoča pomlad. Tudi meni je bilo odločeno le prav kratko veselje pri dobrem dedku in skrbni stari mami. Večkrat sem videl, kako so tekali vaški bosopetci in drugi razposajenci s tablico in knjižicami proti tisti hiši, ki ima napis „Ljudska šola.“ Takrat bi se jim bil rad pridružil, ko pa sem zvedel, da se bo treba res ločiti od lesenega konjička in drugih igrač ter redno hoditi v šolo, pa nisem bil več tako vesel. Toda hočeš, nočeš, moral sem.

Neko nedeljo namreč pridejo moj dedek precej pozno iz cerkve domov, ker so imeli po sv. maši več opravka na vasi. Pri južini so povedali, kaj so oznanili v cerkvi in o čem je „dal naznanje“ sodnijski brič in županov klicar. Za poslednja se nisem zmenil mnogo, pač pa sem bil radoveden, kaj so povedali gospod župnik z lece. Mislil sem, da bo sv. maša zopet pri kakšni podružnici, od koder so mi dedek vselej prinesli kaj za zobe. Toda zvedel sem vse drugo. „Sola se prične prihodnji teden in jutri bodo že zapisovali“, začeli so praviti dedek. „Naš Francek se bo moral tudi zglasiti, saj je že v sedmem letu“, pravijo moja stara mati.

Drugo jutro pa si lahko videl cele trope malih paglavcev in jezičnih razposajenk, hitečih proti vaški šoli. Posebno boječi so se držali očetove kamižole, drugi so vlekli matere za krila, skoraj vsi pa so brusili že tako ostre zobke s kruhom, jabolki in družim jedilom. Med te gruče prihodnjih učencev sva se uvrstila tudi midva z dedkom.

V prvem nadstropji dvorazredne šole se je že vse trlo skrbnih starišev in neskrbnih otrok. Ko pa se je sprožila ura v zvoniku in je udarilo kladivo devetkrat na zvon, potihnila je hrupna družba. Sedaj pridejo v šolsko sobo gospod učitelj, visok mož, krepke postave in prijazne vnanjosti. Pod pazho so imeli zvitek papirja, v roki steklenico črnila, za ušesom pa držalo s peresom. Prijazno so pokimovali starišem, posebno še tistim, ki so pripeljali toliko obetajoče otroke iz vnanjih vasi. Pa tudi otrok niso prezrli. Bliže stoječe so nagovorili, tega in onega malo pobožali in pohvalili, posebno, če je bil snažno umit in lepo počesan. Ko so pa videli, da se je skrival nekateri za materina krila, so ga pa hitro potolažili: „Nič se ne boj, midva bova še velika prijatelja, če boš le priden!“ Nato so začeli pa zapisovati. Zadovoljno gladeč si črno brado, opazovali so posamezne otroke ter posebno poudarjali, da bo naslednji dan šolarska maša, potem pa ne bo šole, zato ker je prvi dan.

Ko smo slednjič prišli v šolo k rednemu podučevanju, prinesli smo s seboj drobno knjižico, v kateri so bile pa tako velike črke, da so jih lahko brali moja stara mati brez očal. Imeli smo pa tudi vsak svojo kamenito tablico, pri kateri je bila privezana mala gobica ali pa tudi črtalnik. V začetku so nas posadili po klopeh, kakor je že nanese. Pozneje pa so sedeli v prvi klopi le najpridnejši, ker le dobre in ubogljive učenčke so imeli gospod učitelj radi blizu sebe. Vendar pa je doletela čast sedeti v prvi klopi tudi nekoga poredneža, pa le zato, da so ga lažje opazovali gospod učitelj, nepridiprav pa je bolje videl na mizi ležečo — leskovko. Tega mazila — leskovke — nismo nikoli pogrešali v šoli. Ž njo smo kazali črke in številke na tabli, nepokornim in lenim učencem pa je leskovka

sama kazala in opominjevala, da je šola kraj odgoje in učenja tudi tistim, katerih ne poduči hud pogled učitelja in njegovo grajanje. Povem vam (saj mi ne boste zamerili), naša šola ni bila tako slaba in podučevanje ali odgoja tako nenravna, čeprav so nekateri ubogali in se učili bolj iz strahu pred palčico, kakor iz ljubezni do vede. Sicer vam bom pa povedal že še več o mehki brezovki in trdi leskovki; sedaj le ostavimo pri gospodu učitelju in učenju brez — mazila. No, učili smo se sploh prav pridno, kar je pričala koncem leta „zlata knjiga“ in lepi darovi z lepimi spričevali.

Da boste pa spoznali še bolj mojega učitelja v šoli, vam bom pa tudi povedal, kako je bilo z družim učenjem. Prišedši v šolo smo se morali vsi odkriti, kakor se morate še sedaj vi, nagajivci, ki niste gotovo tako pridni, kakor smo bili mi. Včasih se je, posebno v začetku, res kdo spozabil, da se ni odkril v šolo stopivši, sčasom pa smo vsi vedeli, kje smo. Tudi gospoda učitelja smo vselej, ko so v šolo prišli, lepo mirno pozdravili s „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ Zraven smo se jim pa lepo priklonili, kakor vas še sedaj učijo. Če pa se ni kateri učenec lepo priklonil, so ga pa precej zapazili gospod učitelj. „Tukaj so pa še zelnate glave, ki imajo tako trd vrat, da se jim ne ukloni,“ so grajali take. Potem smo molili in sicer lepo pobožno, nato se je začelo pa podučevanje.

Gospod učitelj so pogledali, če imamo vsi tablice in črtnike. Ko je bilo vse v redu, stopijo k šolski tabli in zapišejo prvo črko ‚i‘ ter nam razložé, kako se dela ta „kljuka“ in kako ji je ime. Po šoli pa se je slišalo šepetanje: „i-i-i.“ Potem so šli gospod učitelj k posameznim učencem ter so pogledali vsacemu, kako drži tablico in črtnik pa pisavo so presodili. Temu so pripomnili, da je zgubil njegov ‚i‘ klobuček, to se pravi, črka ni imela pikice na vrhu. Onega pa so opozorili, naj vendar pazi, da ne pade ‚i‘ na hrbet ali na zobe. Da bi se kam ne prevrnila ta črka, napravili so na tablo zraven pisanega ‚i‘ še tiskani, ki je bil raven in debel kakor kol, zato pa ne pade tako lahko. Če smo se ozirali med pisanjem nazaj ali na strani, so pa

rekli gospod učitelj: „Ti, pazi, pazi, da ti ne zrastejo še zadaj oči ali pa na licih!“

Ni bilo pa dovolj, da smo znali pisati, treba se je bilo učiti tudi brati. In kako smo brali? Začetkom je šlo vsem trdo. Ta ni vedel, kako bi izgovoril, drugi pa je znal že preveč; kajti s prstkom je kazal na prvo vrstico, kar je pa izgovarjal, bilo je tiskano pod njegovim prstkom v drugi vrsti. Po domače bi rekli, da se je bil naučil vse na pamet. „Ti pa že preveč znaš,“ so mu rekli potem gospod učitelj, mi smo pa precej vedeli, kaj to pomeni. Mene so tudi večkrat poklicali, da sem pokazal svojo učenost v abecedniku. Kako mi je šlo, lahko uganete, če veste, da sem imel domačega učitelja — svojo staro mamico.

Pa tudi šteli smo, naprej in nazaj, na prste in s pomočjo malih kamenčkov. Štetni in računati nam je pomagal pa še drugi gospod. Učenci, pa le učenci, smo ga imenovali „leseni učitelj“, sedaj mu pa menda pravite tako, kakor so ga imenovali naš gospod učitelj, namreč: „računski stroj.“ Če ni vedel učenec, koliko je dva in tri, pa so ga poslali gospod učitelj k stroju rekoč: „Le hitro pod kozolec, da boš s kroglicami zračunil!“ Tam pri računskem stroju je pa šlo.

O petju bi vam tudi lahko mnogo povedal. Opominim pa le to, da smo bili vselej veseli, kadar so prinesli gospod učitelj tisto rujavo škatlo, na kateri je nekaj strun pripetih in napetih. To pripravo so nam pokazali v šoli ter rekli, da se ji pravi gosli. Imenuje se tako menda zato, ker se ž njimi lepo gode, kdor zna, če pa ne zna pa strašno grdo cvili in škriplje. Ker so bili naš gospod učitelj res umetnik v godbi, zato so silno lepo godli. Mi smo pa peli, včasih prav, včasih pa tako, da so rekli gospod učitelj: „Ali imate kosmata ušesa, še enkrat!“ In začeli smo vnovič ter ponavljali toliko časa, da je šlo.

Tak so bili moj tretji učitelj. Kdo more reči, da niso bili blag in skrben odgojitelj?

